

Az idő halaszthatatlan követelménye

(A hadtáp szervek korszerű katonai kiképzéséről)

(Fordította: Dr. Birkás János orvos őrnagy)

Ember és technika. Ebben a két szóban van összesűrítve a mai tudomány egyik legfontosabb problémája. Szem előtt tartása vitathatatlan, amikor a munka- és létkörülményekről beszélünk. Külön-külön sem az ember, sem a technika nem képes győzelmet aratni a modern eszközökkel vívott fegyveres harcban. Nagyon fontos megállapítani a technika és az ember közötti kapcsolat optimális tényezőit. Nevezetesen azokat, amelyek segítenek a katonai kiképzés ésszerű megszervezésében.

A katonai kiképzéssel, a hadseregek megjelenésével egyidőben kezdtek foglalkozni. Ez érthető is, hiszen kis hibák és jelentéktelennek tűnő tévedések is igen sok katona halálához és súlyos sérüléséhez vezethetnek.

Igen élesen vetődött fel a katonai kiképzés tudományos megszervezése a világ első szocialista országának hadseregében. – Mint ismeretes szocialista hadsereg szervezésével kapcsolatos tapasztalatok még nem voltak. „A Vörös Hadsereg megalkotásának kérdése – írta V. I. Lenin – teljesen új volt, annyira új, hogy megalakításának elmélete nem volt kidolgozva.” V. I. Lenin meghatározta az emberi tevékenységek tudományos megszervezésének kérdéseit, a célt és feladatot a munka tudományos megszervezésében és részleteiben a katonai kérdéseket.

Hangsúlyozza ezeknek a kérdéseknek a fontosságát a „Kezdeti próbálkozások” és a „Szovjet hatalom soronkövetkező feladatai” című cikkekben. Lenin rámutat, hogy az egész társadalom legfontosabb, alapvető, égetően sürgős kérdése a munka megszervezése.

V. I. Lenin tudományos alapokra fektette a hadügyet és rámutatott arra, hogy a tudománynak a hadügy valamennyi területén meg kell mutatkoznia.

V. I. Lenin kidolgozta és lefektette a Vörös Hadsereg megszervezésének és felépítésének tudományos alapjait, a hadsereg elveit és irányvonalának módozatait. Személyes részvételével fogadta el a párt Központi Bizottsága a „katona politikáról” szóló határozatát. Lenin személyesen részt vett a katonai alakulatok harcszabályzatainak és utasításainak kidolgozásában.

A leninin tételek, elképzelések a Vörös Hadsereg felépítésére, a katonai kiképzés tudományos szinten történő végrehajtására megvalósult az életben is. Az egységnél, tanintézetekben, akadémiákon megalakultak a szervezés- és mód-

szertani alosztályok és azok pártsejtjei. Ilyen osztály alakult meg a Hadtudományok Egyesülete mellett is. Polgári intézményekben szintén létrejöttek katonai szekciók.

A Központi Munkaegészségügyi Intézetben 1931 elején hozták létre a katonai tagozatot, amely 1932-ben alakult át Katonai Intézetté, ahol harcászattal, a haditechnikával és a káderek kiképzésével foglalkoztak.

A katonai kérdésekkel sokat foglalkoztak a folyóiratok és igen jelentős helyet kaptak ezekben M. Frunze, M. Tuhanovszkij, P. Krzsencev, P. Szergejev, A. Nerhdeszkij és más teoretikusok és katonai vezetők cikkei.

A szovjet harcosok katonai kiképzése, amely igen összetett és sokoldalú volt, arra irányult, hogy egyre magasabbra emelje a Szovjetunió fegyveres erőinek harc készségét, amely háborúban az agresszor szétzúzását biztosítja. A szovjet katonák kiképzése egyértelműen osztályjellegű. Ez elkerülhetetlen a szárazföldi erőknél és a flottánál is, az imperializmus lényegéből, az agresszivitásból következik.

A katonai kiképzés az emberi tevékenység egyik igen különleges formája. Tartalmában és céljában különbözik. A katonai kiképzés magába foglalja a harc-kiképzést, a politikai előkészítést, bel- és járőrszolgálatot a technikai kiképzést stb.

Mi a célja tulajdonképpen a katonai kiképzés tudományos alapokra való tervezésének? Véleményünk szerint először: az élterő és a technika minimális megterhelése az előttünk álló feladatok maximális szintre való fejlesztésére; másodsor: a rendelkezésre álló idő legésszerűbb felhasználása; harmadszor: a munka- és létkörülmények javítása; negyedszer: kedvező helyzetet teremteni a személyi állomány fejlődéséhez és munkához való viszonyához.

Ezek a célok alapvetően meghatározzák a hadügy tudományos fejlődésének formáit. Ez egyebek között feltételezi, hogy tudományosan megalapozott kapcsolat van a technika és a jól indifikált harcosok között. Továbbá feltétlenül szükséges a feladatok térben és időben történő egyeztetése, valamint a rendszerbe állítás sorrendjének a megállapítása. Ezt körülmények között tervezéssel, az emberek közötti tervszerű munkamegosztással, a káderek jó kiválasztásával és kellő követelménytámasztással el lehet érni. Nagyon fontos az idő ésszerű felhasználásának kérdését tanulmányozni és megoldani. Ez megoldható a káderek gondos kiválasztásával és elosztásukkal, csoportosításukkal. Tudományos kezdeményezés elképzelhetetlen magasfokú követelménytámasztás és összehangolt tevékenység nélkül.

A békeidőben történő kiképzés keretében biztosítani kell a katonák egészségének megvédését, valamint megfelelő élet- és munkakörülményeket kell teremteni a kiképzés eredményes végrehajtásának érdekében. És végül látnunk kell azt is, hogy ha a kiképzést a fentiek szerint végezzük, akkor a harcosokban növekszik a tudás iránti vágy, mélyíteni kívánják ismereteiket és példásan teljesítik a rájuk háruló feladatokat.

Az egységek és alegységek különböző technikával való felszereltsége, feladataik különbözősége a katonai kiképzésben is differenciáltságot kell, hogy eredményezzen. Így a különböző hadtápegységek, -alegységek, intézetek személyi állományának kiképzése különbözik egymástól. De vannak-e közös, minden harcosra általánosan érvényes kiképzési követelmények, és ha vannak ilyenek, melyek azok?

Vannak. Ilyennek kell tekinteni a katonai kiképzés néhány általános szükséges ismeretanyagát: a katonai, politikai, technikai, gazdasági, fiziológiai-pszichológiai ismereteket. Alapvető ismeretanyag valamennyi között a katonai. Eből lehet lemérni a csapatok harcképességét és ezeknek a birtokában lehet az ellenség fölött győzelmet aratni úgy, hogy minimálisak legyenek veszteségeink.

Röviden néhány gondolatot a hadtudomány formáiról, amelyeknek eredményei a korszerű tudományok elméleti és gyakorlati eredményeivel összhangban vannak. Lenin hangsúlyozta, hogy tudományos ismeretek nélkül „korszerű hadsereget nem szabad létrehozni”. A hadászat felhasználja a természettudomány, a műszaki tudomány és a társadalomtudomány eredményeit. Ezek mindenekelőtt a következők: hadtörténelem, kibernetika, ipari lélektan, katonai pszichológia, katonai orvostudomány, formatervezés és mások.

Összességében tehát a modern hadtudomány a katonai, erkölcsi-politikai, technikai, gazdasági és egészségügyi tudományok eredményeit összefoglaló és magába egyesítő tudomány, amely ezen tudományágnak legújabb eredményeit a harcképesség magas színvonalra emelését célozza, hogy háború esetén a csapatokat győzelemre vezesse.

Melyek azok a jellemvonások, amelyek véleményünk szerint leginkább jellemzik a hadtápegységeink, intézeteink személyi állományának korszerű kiképzését?

Néhány példán keresztül szeretnénk erre rávilágítani.

Annál az egységnél, ahol H. Ekalneb a parancsnok hadtáphelyettese, a tiszteknek és a hadtápszolgálat beosztottainak a feladatait úgy határozták meg, hogy számítottak a jó erkölcsi-politikai hozzáállásra, valamint a katonai szakmai ismeretek meglétére. A megszervezett hasznos tapasztalatokra számítva a feladatok végrehajtására ugyanakkor biztosították a szükséges erőket és eszközöket is. Különösen nagy jelentőséget tulajdonítanak a tervszerűségnek. Jó előre és kellő megalapozottsággal összeállítják a munkaterveket és elkészítik a tanórárendet. A munkatervben napokra és órákra lebontva rögzítve vannak a feladatok, és azok teljesítésével szemben támasztott követelmények. Ezeket a személyi állománynak végre kell hajtania. Az alegységeknél, figyelembe véve a következő heti feladatokat már keddre összeállítják az elkövetkező hét foglalkozásainak időbeosztását. Ezek pénteken kerülnek jóváhagyásra. A hadtáptisztek állandóan gondoskodnak a foglalkozások zavartalan és jó színvonalon történő megtartásáról.

Szép sikereket ért el a munkában és a katonai kiképzésben az egyik gépkocsi szállítószázad a Belorusz katonai körzetben. A személyi állomány a legbonyolultabb feladatokat is pontosan és határidőre hajtotta végre. A gépkocsivezetők sok üzemanyagot és kenőanyagot takarítottak meg, megnövelték a javítás nélkül lefutott kilométerek számát. Ezek a sikerek is azzal magyarázhatók, hogy az alegységben pontos számvetések alapján és átgondoltan szervezték meg, személyekre lebontva a feladatok végrehajtását. A teljes munkaidőt hasznosan használták fel. A telephelyen és a javítóműhelyben minden feltétele megvolt annak, hogy a gépkocsik technikai állapota állandóan kifogástalan legyen. Itt jól felszerelt műhelykocsik, központi fűtés és neon világítás van a zavartalan munkavégzéshez. Szervezett parknapokat is tartanak. A szerelők korábban megkapják már konkrét feladataikat, pontos időbeosztással. A tiszt állomány

ugyanakkor gondoskodik az ésszerű munkarendről és a pihentetésről is. Az alegységnél valamennyi katona munkaideje szigorúan szabályozva van.

Ilyen rend elérése persze nem könnyű dolog. Ehhez az egész társadalom és valamennyi parancsnok erőfeszítése szükséges. De különösen hangsúlyozni kell egy feltételnek a meglétét, amelyik leginkább meghatározza az eredmények elérését és a tudomány eredményeinek a felhasználását a katonai kiképzésben. Ez pedig az előírások és szabályzatok legszigorúbb betartása. Éppen ezekben az alegységek, egységek életét szabályozó dokumentumokban, amelyek tudományos alapon készültek, van szabályozva a fegyveres erők szervezésének módszere, a katonai kiképzésben szerzett tapasztalatok valamennyi fegyvernem katonái, így a hadtápkatonák, -egységek, -alegységek és intézetek részére is.

Nagyon sok, a hátszág, a hadsereg és a flotta életéből vett tapasztalat azt bizonyítja, hogy csak azokban a kollektívákban tudnak eredményes harci kiképzést folytatni, ahol az egész személyi állomány, a polgári alkalmazottak a szolgálati szabályzatokat és az intézkedéseket, utasításokat szigorúan betartják.

Nézzük meg például bármelyik gépkocsi szállítóalegységünket. A gépkocsi-vezetők, a motorszerek és a többi harcos korszerű kiképzését, a belszolgálatot, a napirend szerinti életet, az egymáshoz való viszonyt szigorúan az előírások, szabályzatoknak megfelelően kell irányítani. A kiképzést jól megszervezni, teljesíteni a szállítási feladatokat, végrehajtani a gépkocsik javítását csak az „Utasítás a gépjárműtechnikai szolgálat részére” című szabályzat, a különböző típusú gépjárművek leírásának és a parancsnok utasításainak alapján lehet végrehajtani.

Természetesen a különböző intézkedések, utasítások nem zárják ki, ellenkezőleg feltételezik, hogy a különböző feladatok végrehajtóinál önálló kezdeményezéseket és újszerű megoldásokat is keressen a harcos. Igen jól szolgálgják a hadseregben és a flottában ezt a törekvést azok, akik az újítómozgalmat támogatják és széles alapokra helyezik az önálló kezdeményezést. Célszerű a harcosoknak ismerni a beosztásukkal rokon szakmákat is. Valamennyi igen fontos eleme a korszerű kiképzésnek. Íme erre is néhány példa.

A légierő bakinszki körzetének javító műhelye igen szép eredményeket ért el a tervének teljesítésében és a minőségi munka területén. Ehhez nagyban hozzájárult az a tény, hogy a brigádok valamennyi tagja 2-3 szakmához is ért. Például az alegységparancsnoknak, V. Szpicsaknak, akinek szakmája gépkocsi-vezető, hegesztő és esztergályos. Megjegyezzük, hogy a szakmák kitanulása irányított. Ennek az a lényege, hogy a műhelyekben meghatározzák a különböző szakmák képviselőinek legcélszerűbb megosztását, így felhasználva az egymás helyettesítését is. Ez azt is jelenti, hogy a harcosoknak javaslatot tesznek arra, hogy milyen szakmát, mennyi idő alatt lehet elsajátítani azért, hogy minél magasabbra emeljék az alegység harckészültségét. Az ilyen rendszer biztosítja, hogy fennakadás és különösebb nehézség nélkül teljesítik a feladataikat akkor is, ha a személyi állomány egy része vezénylésen, szabadságon, vagy betegszabadságon van. Kétségtelen, hogy ez a rendszer igen nagy szerepet játszhat éles esetben, háború esetén, amikor a személyi állománynál veszteségek lépnek fel.

A katonai kiképzés nem mindig ugyan olyan, változtathatatlan. Az utóbbi 10-15 évben is észrevehető változások történtek és teljesen megalapozottan beszélhetünk a harci kiképzés új formáiról és módszereiről, hiszen új harci tech-

nika, harci eszközök jelentek meg. Melyek a jellemző vonásai ennek az új típusú katonai kiképzésnek?

Az utóbbi években új tudományágak jelentek meg. A hadászatban szüntelenül felhasználásra és alkalmazásra kerülnek a tudomány és technikai legújabb eredményei.

A hadtudományt sok kérdésben sajátosságok jellemzik. Például a munkahelyek megszervezése, annak hatása az emberek közérzetére. Új módszerek, tendenciák jelentek meg a katonai kiképzés módszereiben és annak megszervezésében. Ilyen a katonai alapkiképzés, a javítóműhelyek munkájának megszervezésében, a szállítások megtervezésében a hálódigramos módszer.

Általánosan elfogadott ma már, hogy a kiképzésnél elsősorban a tudományosan elfogadott módszereket használják és csökkentik a csupán tapasztalatokon alapuló képzést. Ezzel kapcsolatban kell megjegyeznünk, hogy igen nagy jelentősége van a korszerű kiképzésnek a hadtáp személyi állományánál, különösen az ipari üzemek munkásainál, a szállító alegységek katonáinál, az út-, hidépítő, hővezeték szerelő alegységeknél, az üzemanyag szolgálatnál.

Jelentősen növekedtek a követelmények, csökkentek a telepítési idő normái az anyagátadó pontoknak, a különböző raktáraknak, a segélyhelyeknek, az üresen visszatért gépkocsik felmálházásának és sok más feladatnak.

Mindezek összességükben igen komoly felelősséget rónak az egységek, alegységek hadtáptisztjei, az intézetek tisztjei vállára. Ezek a tiszték nagy többségükben rendelkeznek azokkal az elméleti és gyakorlati ismeretekkel, amelyek biztosítják az anyagi, egészségügyi és technikai biztosítás színvonalas megszervezését.

De vannak még a katonai kiképzésnek bizonyos hiányosságai is. Melyek azok és mik az okai? Még nem sikerült teljes egészében kiküszöbölni a szubjektívizmust és bizonyos elavult módszerek alkalmazását. Nem mindenki látja még a munkája lényegét. Az ilyen vezető elvész a jelentéktelen dolgokban, fölöslegesen zavarja beosztottait és nem tud nyugodt légkört teremteni a feladatok elvégzéséhez. Természetes, hogy így nem jut idő az elemző munka, a következtetések levonására és új módszerek keresésére sem. Akadályozzák a korszerű munkaszervezést, nehezítik a normaidők csökkentését, rossz munkafeltételeket teremtenek. Ilyen és ehhez hasonló példákat sajnos még lehet találni néhány hadtápalegységnél.

A korszerű katonai kiképzés megköveteli a szigorú fegyelmet és a kiképzési idő valamennyi percének ésszerű felhasználását. És nagyon bosszantó, hogyha ezek a percek, amelyeket elvesztegettünk, órákat tesznek ki, eredménytelenül mennek el. Ha a munkahelyen nincsenek a szerszámok megfelelően előkészítve, elhanyagoltak a gépjárművek, akkor a munkahelyükre érkező katonák igen sok drága időt elvesztegetnek.

Hasonló lehet a helyzet a foglalkozások megszervezésénél is. Ha nincs a foglalkozás ideje és helye pontosan megtervezve, nincs meg a levezetéshez szükséges anyagi biztosítás, szervezetlenek a résztvevők, sok-sok perc telik el addig, amíg megkeresik a megfelelő helyet, előkeresik a szükséges szemléltető eszközöket stb.

A jó, eredményes kiképzés elengedhetetlen feltétele a megalapozott, időben történő tervező tevékenység. A hadtápbiztosítás gyakorlata azt mutatja, hogy az a terv, amelyik számításba veszi az egység előtt álló feladatot, a személyi állomány

élet- és munkakörülményeinek kielégítését, ugyanakkor a lehetőségeket is, az a terv jó, és teljesítése lehetséges is.

Az az idő és energia, amelyet a tervek összeállítására kell fordítani, a későbbiekben százszorosán megtérül.

Magától értetődik az is, hogy még a legelemibb tervszerűség is lehetetlen, ha a tervek – akár évi, havi, és tervek különböző rendszabályokra – formálisak, s figyelmen kívül hagyják az egység feladatait és nélkülözik a feladat végrehajtásának módszereit. Hasonló hiányosságokkal sajnos még találkozhatunk a tervezéseken, mint például a téli átállás, a technikai szolgálat különleges feladatai, vagy a kisegítő gazdaságok munkájának megtervezésénél.

Nem szabad megfeleledkezni a tisztak napi munkatervének, napi időbeosztásának összeállításáról sem. Néhányan ezt fölösleges formaságnak tartják és megközelítően így gondolkodnak: „Minden tervet egyformán nem lehet teljesíteni, végre kell hajtani tehát elsődlegesen azt, amelyiket az előljáratól kapok.” Az ilyen vélemények egyáltalán nem helytállóak. Persze nem kell azt mondani, hogy ilyen nem fordulhat elő, de ha mélyebben vizsgáljuk meg ezt a kérdést, akkor megállapíthatjuk, hogy az előljáratól kapott parancsok nem váratlanok. Az esetek nagy részében annak a következményei, hogy a tervek előzetesen nem kerültek egyeztetésre az előljárat tervével, így fordulhat elő, hogy valamilyen feladat ellátására külön parancsot kell adnia az előljáratnak.

Összefoglalásképpen hangsúlyozni szeretnénk, hogy a korszerű katonai kiképzés nemcsak katonai és technikai, de párt feladat is. Ez pedig csak akkor lehet eredményes, ha a pártpolitikai munka magas színvonalon áll.

Röviden még arról, milyenek a nézeteink ezzel a tevékenységgel kapcsolatban. Mindenekelőtt kétségtelen, hogy ennek a feladatnak a végrehajtása akkor lehet sikeres, ha széles társadalmi és katonai tömegeken nyugszik. Ezért azok cselekszenek helyesen, akik megmagyarázzák a személyi állománynak, hogy bármilyen feladat eredményes végrehajtása csak akkor sikerülhet, ha a katonai kiképzésük modern, korszerű, tudományos alpokon áll. Nagyon fontos minden katonának megmagyarázni, hogy az ilyen kiképzés nem elvont, hanem tulajdonképpen az a mindennapi feladatok megvalósításán keresztül valósul meg. Ugyan úgy meg kell győzni az embereket arról is, hogy aki érdekelve van saját tevékenységének eredményes teljesítésében, annak kell és lehet is a kiképzésben szerzett ismereteit továbbfejleszteni. Természetesen a technikusok és más szakembereknek is állandóan fejleszteni kell az ismereteiket azáltal, hogy tanulmányozzák a haladó tudomány egyre újabb és újabb elméleti és gyakorlati eredményeit. Ezzel kapcsolatban igen nagy a jelentősége az új műszaki eredmények ismeretének, a politikai és katonai kiképzés legkorszerűbb módszereit megismerésének, a békekiképzésnek és az új termelési feladatok elsajátításának és így tovább.

Különösen szeretnénk aláhúzni a vezetők szerepét a hadtudományok fejlesztésében. Ma már nem elég csupán annak szükségességét elismerni, ugyanakkor keveset tenni és csupán általánosságban, frázisokban beszélni. A hadtudomány nagyon komoly és konkrét tudomány és megköveteli a tudósoktól is, hogy a fejlesztéséhez való hozzáállás is ugyan ilyen komoly és konkrét legyen. A vezetők úgy tudják ezt a viszonyt a kutatók és a hadtudomány között gyümölcsözővé tenni, hogy megismertetik őket a napi feladatokon túl a holnapival, sőt a távoli perspektívával is.

Feltétlenül szükséges, hogy a vezetők közvetlenül is érdekeltek legyenek a hadtudomány fejlesztésében. Az ilyen vezető nem csupán helyesli beosztottainak erőfeszítéseit a feladatok megoldásában, de saját maga is keresi a megoldások új módszereit, példát mutat beosztottainak és a gyakorlatban is keményen és megalkuvás nélkül igyekszik a legjobbat nyújtani. Magától értetődik, hogy az alegységek, intézetek, ipari üzemek és a hátszország pártszervezetei nagyon sokat tudnak segíteni a feladatok eredményes végrehajtásában. A korszerű tudományok által támasztott követelmények annál inkább megvalósulnak a hadtudományokban, minél közelebb kerül a pártpolitikai munka a konkrét feladatokhoz és végső fokon azokhoz az emberekhez, akik ezeket a feladatokat teljesítik.